

Kód žiaka:

Dátum:

Počet bodov:

Slovenský jazyk a literatúra

Milí žiaci,

máte pred sebou úlohy zo slovenského jazyka a literatúry. Svoje odpovede vyznačte priamo do testu. Pri výbere možností je správna len jedna odpoveď. Každú ukážku si pozorne prečítajte. Na vypracovanie máte určený čas 60 minút.

VARIANT A

1. Doplňte vynechané písmená i, í, y, ý.

Človek sa od zvierat'a odl_šuje t_m, že má schopnosť podľa vlastn_ch predstáv utvárať pr_tomnosť, ale najmä budúcnosť. Je známe, že m_šlienkové obraz_, ž_vé predstavy túžob a v_dín sa spĺňajú skôr než myšlienk_ bez obrazov. Je dobré si v_pracovať ideáln_ dokonal_ obraz svojej budúcnost_. Kto si na uskutočnenie svoj_ch ideálov nev_t_čuje v_ššie ciele, ostáva vžd_ pod úrovňou svoj_ch možnosť_. Nie je správne sa zaoberať m_nulosťou. Je potrebné ver_t' v možnosť v_ššieho a ďalšieho rozvoja. Nemrhajte svoj_m časom! Utvárajte si zm_sluplne svoj ž_vot. M_sl_te poz_t_vne!

Ukážka 1

Ján Smrek: Malá báseň

Maličká je báseň daktorá.
Ako maličká je konvalinka.
Ale vonia, ale plápolá.
Ako malé dieťa, ktoré spinká.(1)

Malú báseň píšem, kvapkám ju
z voskovice na stôl: prst daj na ňu,
a jej teploty hneď ožijú,
máš ju jak na srdci nakvapkanú.(3)

Plávajú aj básne veľiké.
Kryhy ľadové sú v mori, ľady.
Lesknú sa ako čepeľ na dýke.
Nač' ich písať? Nemajú ich radi.(2)

Nieкто nežnú lastovičku rád,
nieкто obdivuje albatrosa.
Na svete si možno preberať.
Komu oceán a komu   .(4)

Ja som teraz iba za rosu.
Aj v oku ju veľmi často mávam.
Malú báseň píšem. Kolosu
neklaniam sa, iba jarným trávam.(5)

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 02 – 06.

2. Ktoré z uvedených slov patrí na zakryté miesto v 4. strofe ukážky 1?

- a) voda
- b) rieka
- c) rosa
- d) slza

3. V ktorej možnosti je správne uvedený počet slabík v prvom verši ukážky 1?

- a) osem slabík
- b) deväť slabík
- c) šesť slabík
- d) desať slabík

4. Aký umelecký jazykový prostriedok predstavuje slovné spojenie **má rosu v oku**?

- a) personifikáciu
- b) prirovnanie
- c) epiteton
- d) metaforu

5. V ktorej možnosti je uvedené zámeno z nasledujúcej vety ukážky 1 v základnom tvare?
Nemajú ich radi.

- a) my
- b) ony
- c) vy
- d) ona

6. V ktorej možnosti sú uvedené len zdobneniny?

- a) lastovička, dieťa
- b) konvalinka, malá
- c) maličká, srdiečko
- d) spinká, rosa

Ukážka 2

Univerzita v meste na Dunaji

Páni študenti po prvý raz zasadli do lavíc na jeseň roku 1467. Veľa o nich nevieme, lebo písomnosti Istropolitany, akými sú univerzitné matriky a iné zoznamy poslucháčov, sa nám nezachovali. To však vieme, že nova univerzita mala ťažkosť v 1. rade začať výučbu na všetkých štyroch fakultách. Zaiste najviac študentov sedelo na fakulte prvej, filozofickej, ktorú vtedy nazývali artistickou. Nie preto, že by sa tam cvičilo na visutej hrazde, ale preto, že každý jej poslucháč musel ovládať “sedem umení”, po latinsky septem arte. Prvé tri umenia – gramatiku,

dialektiku a rétoriku – sa naučili už na strednej škole, ďalšie štyri – geometriu, aritmetiku, astronómiu a základy hudby a spevu – na filozofickej fakulte. Kto sa zaoberal všetkými 7 slobodnými umeniami a zložil z nich prísne (rigorózne) skúšky, bol už človekom pomerne vzdelaným. V spoločnosti, kde len málo ľudí vedelo čítať a rátať sotva na prstoch, bol spôsobilý vykonávať i náročnejšie zamestnania. A kto chcel mať ešte vyššie vzdelanie, mohol sa po skončení artistickej fakulty zapísať na fakultu právnickú, lekársku alebo teologickú. V stredovekej spoločnosti nechýbali ľudia, ktorí absolvovali všetky fakulty. Boli to naozaj vynikajúci vzdelanci a učitelia svojej doby.

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 07 – 11.

7. Ktoré z tvrdení vyplýva z textu ukážky?

- a) Vyučovanie na Istropolitane sa začalo v roku 1476.
- b) Právnická fakulta sa v stredoveku nazývala artistická fakulta.
- c) V stredovekej spoločnosti vedeli skoro všetci ľudia čítať.
- d) Gramatiku, dialektiku a rečníctvo sa naučili už stredoškoláci.

8. Do ktorého jazykového štýlu možno zaradiť ukážku?

- a) umelecký
- b) náučný
- c) hovorový
- d) publicistický

9. Ktoré z tvrdení nevyplýva z textu ukážky?

- a) Po absolvovaní artistickej fakulty mohli študenti študovať na teologickej fakulte.
- b) O dejinách Istropolitany sa dozvedáme z univerzitných matrík a zoznamov.
- c) Pomenovanie filozofickej fakulty v stredoveku pochádzalo z latinčiny.
- d) Zakladatelia novej univerzity chceli začať vyučovanie na všetkých fakultách.

10. V ktorej z možností sú všetky podčiarknuté číslovky z ukážky napísané správne?

- a) tisíc štyristo šesdesiatsedem, v prvom (rade), (všetkými) siedmimi
- b) tisícštyristošeš'desiatsedem, v prvej (rade), (všetkými) siedmymi
- c) tisícštyristošesdesiat sedem, v prvej (rade), (všetkými) siedmymi
- d) tisíc štyristo šesťdesiatsedem, v prvom (rade), (všetkými) siedmimi

11. Posledná veta v ukážke je

- a) jednoduchá rozvitá.
- b) jednoduchá holá.
- c) jednoduché podrad'ovacie súvetie.
- d) jednoduché prirad'ovacie súvetie.

12. V ktorej z možností sú uvedené iba neohybné slová?

- a) potichu, včera, hej, večera
- b) okolo, medza, možno, ani
- c) vari, heš, napokon, vľavo
- d) naspamäť, tebe, už, aj

13. Dajte do príslušného pádu prídavné mená v zátvorkách – napíšte iba prídavné mená:

- a) pod (Babia) horou .....
- b) o (včelí) mede .....
- c) (orlia) rýchlosťou .....
- d) (pávie) perím .....

14. Pri každodennom vysedávaní pri počítači hrozí, že si môžete vypestovať závislosť. Sú to aktivity, pri ktorých musíte byť rozumní, disciplinovaní a opatrní. Ktorý z frazeologizmov najlepšie zodpovedá významu slov **byť opatrný?**

- a) S cudzími sa rad' a svojho rozumu sa drž.
- b) Hlavou múr neprebiješ.
- c) Dvakrát meraj a raz strihaj.
- d) Damoklov meč.

15. K slovu opatrný je synonymum slovo

- a) praktický.
- b) obozretný.
- c) istý.
- d) dôsledný.

16. Ktoré z uvedených slov obsahuje **slabikotvornú** spoluhlásku?

- a) vresk
- b) opatrný
- c) striebro
- d) reťaz

17. Upravte slová v zátvorke gramaticky aj pravopisne správne:

- a) tváрили sa (hnevlivý) .....
- b) rozprávali (slovenský) .....
- c) po boji bolo (príjemný) .....
- d) aj oni sa vedía správať (ľudský) .....

18. V ktorej z uvedených viet sa nachádza **skratkové slovo**?

- a) Teší sa napr. na večerný beh Košicami.
- b) Veľmi sa teším na vystúpenie SĽUK-u.
- c) Nezabudni si dnes kúpiť lístky na MHD.
- d) Z BA cez ZV do MI je necelých 500 km.

19. V ktorej z viet sa nachádza **rozvitý predmet**?

- a) Nemeckým turistom sa naše mesto páčilo.
- b) Počas detstva sa každý z nás hrával s hračkami.
- c) Pravidelne a cieľavedome si upevňujeme zdravie.
- d) Pre lekárov je najvzácnejšou tekutinou krv.

Ukážka 3

Neďaleko Suchej, pri Ratkovej, je studnička a kopec, čo vyzerá, akoby tam pastierka stála pri studničke a pásala stádo snehobielych oviec. Ľud si o tom kopci rozpráva:

Voľakedy tam vraj žila krásna dievčina, ale pyšná a panovačná. Vyhľadávala len samotu a svoje ako sneh biele ovce pásavala vždy len pri studničke. Raz šiel okolo smädom zmorený starček. Poprosil ju, aby ho pustila k studničke napiť sa. „Z tejto studničky pijem len ja a moje ovce! Tebe to nedovolím, aj keby si hynul smädom,“ okríkla ho dievčina. Skôr ako zmizol, nahnevaný starček jej odvetil: „No, keď sa mi nedáš napiť, aj ty a tvoje ovce sa z tejto studničky napijete už len raz.“

Keď sa zvečerilo, krásna dievčina napojila stádo, ba aj sama sa napila. Ale keď chcela stádo hnať domov, celá aj so stádom tam namieste skamenela a zo studničky sa viac nenapila.

(Podľa M. A. Húsku: Skamenené stádo)

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 20 – 22.

20. Z ukážky 3 vyplýva, že dievčina

- a) bola plachá, preto nedovolila starčekovi napíť sa zo studničky.
- b) sa bála, že neostane voda pre ňu a jej stádo, preto nikoho nepustila k vode.
- c) bola namyslená a pohrdala inými ľuďmi, preto nepustila starčeka k vode.
- d) nechala starčeka hynúť smädом, lebo studnička patrila iba jej.

21. Slovo jej z ukážky 3 je

- a) neohybné, lebo sa nesklonuje.
- b) neohybné, lebo je to citoslovce.
- c) neohybné, lebo je to osobné prívlastňovacie zámeno.
- d) ohybné, lebo je to osobné základné zámeno.

22. V ktorej vete je viacnásobný podmet, ktorého časť je rozvitá zhodným prívlastkom?

- a) Celá aj so stádom tam namieste skamenela.
- b) Aj ty a tvoje ovce sa z nej napijete len raz.
- c) Neďaleko Suchej, pri Ratkovej, je studnička a kopec.
- d) Voľakedy tam vraj žila krásna dievčina, ale pyšná.

23. Uved'te druhý a tretí stupeň prídavných mien v týchto spojeniach:

- a) malý (chlapec) - .....
- b) hladný (vlk) - .....

24. Dopln'te veľké alebo malé písmená:

_túrova ulica, _ilinský okres, _eň vzniku _lovenskej republiky, hrad _rásna _ôrka, _iptovský
_ikuláš, _alé _arpaty

25. Ktorá veta je napísaná bez štylistickej alebo gramatickej chyby?

- a) V lekárni bola dlhá rada.
- b) Mohla by ste mi podať soľ?
- c) Trebalo tam byť včas.
- d) Prišiel som po slovníky.